

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE
RATIONIBUS
DECIDENDI,
PARTIBUS ET EARUM
ADVOCATIS NON TEMERE, AUT
NON INTEGRE COMMUNICANDIS;

QUAM,
CONSENSU ILLUSTRIS ORDINIS JURIDICI,
PRÆSIDE

DN. IMMANUELE WEBERO,
Jcto, CONSILIAR. HASSO-DARMSTADTINO,
JUR. PROFESS. PUBL. ORDINARIO, HOC TEMPORE
FACULTATIS JURIDICÆ DECANO,

*PRO SUMMIS DOCTORUM IN UTROQUE
JURE DIGNITATIBUS ET PRIVILEGIIS*

RITE CAPESSENDIS
Ad diem XXII. Julii MDCC XXI.
PUBLICÆ

EXCELL. DNN. PROFESSORUM
CENSURÆ SUBMITTET

JOANNES NICOLAUS RÜCKER,
MOENO-FRANCOFURTANUS.

GIESSÆ, Typis Viduæ JO. REINH. VULPII, Acad. Typogr.

RECUSA WETZLARIÆ,
Per NICOLAUM LUDOVICUM WINCKLERUM.
ANNO MDCCXXXIX.

PROOEMIUM.

Duo, tres, quatuor, imò plures, dum faciunt idem, non tamen semper est idem; id quod, teste veritate & experientia, ut in aliis quotidie contingit: ita quoque elucet ex Actis Forensibus, Rationes, quibus Causæ & Lites deciduntur, sive ab integris Collegiis, sive à privatis Doctoribus (A) sæpè quam multum inter se distare. Solent enim alicubi nimis esse breves, & nec Legem, nec Doctoris alicujus auctoritatem allegare, sed dictatorio velut more & pro imperio decernere, cum tamen Jctus sine Lege loquens erubescere debeat. Aliquando videas, non nisi per Brocardica & generales Regulas responderi, quem pauperum *Docto- rum morem* recte vocat Thom. Trivisan. *lib. 1. Decision. in Præfat. num. 1.* Alii in alterum extremum incurrendo, plaustra Legum atque

A 2

(A) Hac occasione lubet tangere quæstionem: *An privati alicujus Doctoris sententia eundem effectum habeat, quem habet Sententia Collegii Juridici?* sunt qui affirmant, & quidem ex hisce rationibus, quia (a) pluribus æquè minus ab errore cautum, ac uni, dum Rota & ipsa sapiuscule rotat: id est, errat, Nevizan. *Sylv. Nuptial. lib. 5. num. 62.* Quia (b) egregii Doctores privati nonnunquam feliciter contra integrum Collegium arma induerint, & (c) quia etiam privati Doctores de Jure respondendi facultatem obtinuerint, Gomez. *ad tit. Institut. de Action. §. 2. num. 6.* Wesenbec. *lib. 1. consil. 19. num. 63.* Sunt vicissim qui negant, quibus & ego calculum adjicio, in conflictu ad contraria responsurus ero, confer. Gail. *lib. 1. observat. 33. num. 3.* Francisc. Stypmann. *de Referendar. cap. 7. num. 189.* Laudabiliter Potentissimus Rex Borussia: *Es sollen keine Acten mehr zum Spruch an Privat-Doctores, sondern an ganze Juristen-Facultäten und Schöpfung-Stühle/ des vielen Mißbrauchs halben/ verschicket werden. Neu Justiz-Reglement Artic. 50.*

atque Auctoritatum, etiam in adsertis luce clarioribus, & per se fat evidentibus, accumulans, ut eo spissius evadat opus, sat ampla deinceps mercede redimendum. Et, quid de iis dicam, qui *Rationes Decidendi Sententiæ inserunt*? Non rectè id fieri existimo, tum quod ita Partium Advocatis post publicatam Sententiam anfa cavillandi præbetur; tum quod priscis JCtis id non fuit in usu. Sic Scævola ad longam Facti Speciem in *l. 18. §. fin. ff. de annuis Legatis*, uno verbo respondit: *compctere.* & *l. 20. in princ. eod.* secundum ea, quæ proponerentur, *deberi.* Et hæc concisa ratio præ reliquis placuit Scævolæ in *l. 44. ff. de recept. & qui arbitr. l. fin. ff. de rebus dubiis. l. 122. §. 4. ff. de verbor. obligation.* (B) Apparet inde, ni fallor, sat abundè, uti fieri solet, etiam quoad hoc argumentum non omnibus idem esse Judicium; Præterea non indignum meditatione & discussione videtur ζήτημα: an, quod communiter propèmodum ita fert Judiciorum Praxis, *Rationes Decidendi Partibus & earum Advocatis promiscuè & indiscriminatim, an verò, & quatenus sub certo saltim modo, iisdem sint communicandæ?* Hujus itaque argumenti accuratior investigatio cum sit eo magis necessaria, quo frequentius & gravius in Judiciis hoc in passu peccatur, non abs re fore credidî, si, loco Thematis atque Speciminis, Inaugurali Disputatione id ipsum præ aliis discutiendum mihi sumserim, & Eruditis ad examinandum stiterim. Faxit Deus feliciter!

SUMMA

(B) Plura exempla collegit Stypmann. *dict. Cap. 7. num. 333. & seqq.* Ubi tamen obiter notamus, non satis distinctè loqui virum doctum, quando generaliter pronunciat: *JCorum Collegia, ubi decisivè loquuntur, non opus habere, ut rationes allegent; Sed posse, omiſſa earum enumeratione, simpliciter Sententiam exponere; eamque esse omnium Doctorum opinionem, ex Asinio, Process. Judiciar. §. 25. num. 1. Anton. Maria Corat. Commun. Opinion. lib. 2. tit. 9. cas. 23. num. 129. & ex Praxi probare conatur.* Aliud enim est, Rationes Sententiæ inferere, & aliud, eas separatim Sententiæ addere. Prius non licet; licet tamen posterius; imò justè à Judicibus, si velint, exigitur; sin nolint, id ipsis liberum manet; quemadmodum, ut audivi, si quando ex Ducali Dicaſterio Auricensi, Frisiæ Orientalis, Acta ad illustrem hancce Facultatem missa veniunt, nunquam rationes, sed solæ sententiæ expectantur.

SUMMARIUS DISSERTATIONIS CONSPECTUS.

- §. I. Oeconomia Dissertationis.
- §. II. Status Controversiæ.
- §. III. Rationes Dubitandi.
- §. IV. V. Rationes Decidendi.
- §. VI. Thematis per Limitationes uberior declaratio.
- §. VII. Resolutio Dubiorum.
- §. VIII. Dissertationis Epilogus.

APPENDIX.

Ex Dominici Arumæi *Decisionum lib. 2. decis. 1.*

§. I.

Methodus elaborandi Themata Juridica varia est, nec unis Legibus adstricta. Tractationem per causas qui perstringunt, vel ex petulantia peccant, vel ad profunditatem Argumenti penetrare se posse desperant, ipsaque re id profitentur. Quid enim est Scientia solida, nisi Cognitio Rei per Causas? Ab hac qui alieni sunt, superficialiè aliquid in chartam conscribendo, rem benè se gessisse sibi persuasum habent. Id equidem concedimus, non superstitiosè hujuscemodi Tractationis ordini semper inharendum esse; cum simplicia aliam, aliam item conjuncta seu composita, aliam denique mixta discutiendi rationem requirant; ideò tamen nemo vituperandus est, si cui luitum fuerit, materiam quamcunque juxta Seriem Causarum pertractare, id quod hujus methodi osiores per scuticam causalem torquere, durch die Causas durchpeitschen improbè nominant. Nostræ Disputationis Argumentum, dum ad Forum & Praxin indubiè spectat, eidem convenienti œconomia sic pertractabimus, ut, præmissò Statu Controversiæ, visis Rationibus Dubitandi, Decidendi

Causas subnectamus, tandemque dubiis, contra nostram sententiam obmotis, nervum incidamus.

§. II.

Quæstio itaque est: An Rationes Decidendi Partibus, aut earum Advocatis, & quidem vel ab ipso Judice, vel à Facultatibus, quæ Acta expediverunt, sint communicandæ? In utramque partem à Magnis Jctis eam discipari, notum est, & ex sequentibus mox apparebit: Imò verò nimis faciles hac in re esse multos Judices quis ignorat? Et memini, me aliquando in Actis, coram Ducali quodam Dicasterio ventilatis, legisse, quod Partes citatæ fuerint, non tantum ad Sententiam, sed & ad Rationes Decidendi audiendas. Sed sine dubio rectius atque tutius agunt Judices, qui contrarium tenentes, Rationes Decidendi & Dubitandi quidem à Facultatibus Juridicis exigunt, ut ex iis cognoscatur, an Litigium diligenter ponderaverint, & Sententiam Actis Jurique conformem dixerint; conf. *Author. Discursus vom Justitien-Werck pag. 55. Winther. loc. citat. num. 15.* non tamen temerè, aut saltem non integrè Partibus aut earum Patronis easdem communicent.

§. III.

Ex eorum numero, qui nobis in hac causa adversum tenent, nominare liceat vel maximè Jctorum alias illustre decus, B. Brunnemannum, cujus momenta prout *Process. Civil. cap. 27. num. 22. item centur. 5. Decis. 60.* habentur, nervosè recensuit & excussit Dn. Lynckerus *Decis. 945.* (C) Breviter autem hoc redeunt, quæ Brun-

(C) Obiter noto, Dn. Lynckerum fautoribus hujus asserti, *dict. loc.* etiam accensere Dav. Mevium *part. 2. Decis. 385. num. 1. & 4.* Error in allegando facillè committitur; sed dubitare liceat, an hujus Jcti ea mens unquam fuerit; siquidem contrarium ex *part. 3. decis. 254.* patet, ubi, non communicandas esse Partibus Literas Judicis Inferioris ad Superiorem, est causam concernentes, rectè statuit, & quidem ex hac ratione, quod non fiant pars Actorum, quæ ipsa etiam causa est, quod Rationes Decidendi Partibus litigantibus non sint concedendæ.

Brunnemannus, pro stabilienda sua sententia, profert: Quia (I.) si justa & sufficiens Ratio Decidendi existat, expressione ejus lites potius amputentur, quam protelentur, & nisi Litigans, aut ejus Advocatus, ab honestate vel concordia fuerit planè alienus, tali rationi sit acquieturus. Quia (II.) ipsa pars victa, Rationibus convicta, facilius cessura sit. (III.) Quodsi autem omninò pars velit appellare, non omnia Puncta, quæ in Prima Instantia otiosè disputata, repetere opus habeat, sed ista tantum, in quibus ad decisionem adhuc aliquid superfit, hocque modo Lites minuantur. (IV.) Quia Judex, & Collegium Juridicum petenti Judici Rationes reddere teneantur, prout experienciã nuperus doceat *Recessus Imperii de Anno 1654. §. Ob er auch schon die Urtheil 2c. 61. & seq.* (V.) Quia etiam Collegio Juridico liceat Consilium suggerere, & consulenti parti respondere. Quia (VI.) Judices ipsi Rationes Sententiæ quandoque inferant, eoque casu, facta Publicatione, ad Partium notitiam perveniant; quod cum non sit prohibitum, eccur stare prohibeatur? Et quidem (VII.) tum maximè, quando Communicationem Rationum Victor, contra Appellantem devictum, seque in Appellationis Instantia ulterius defatigaturum, urgeat, vid. Lyncker. *dict. Decis. 945. pag. 429.*

§. IV.

Audiendus nunc etiam Carpzovius, & quid iste in contrarium adferat, ita scilicet comparatum, ut assensum ipsi denegare omninò nequeamus. Præmittitis, id quod indubitati Juris est: (I.) Subsistere Sententiam, ex Responso Collegii Juridici latam, quantumvis Ratio Decidendi nulla eidem fuerit inserta vel addita. (II.) Sententiis autem Informatoriis Rationes omninò addendas esse, ut sciant Litigaturi, quid sibi expectandum sit. (III.) Possè adigi Collegia Juridica, ut *Judici* petenti Rationes Sententiæ à se latæ manifestent. Aliter autem (IV.) se rem habere cum Partibus, utpote quibus eæ simpliciter denegandæ; ubi graviter monet: quodsi unus vel alter Litigantium in Judicio Sententiæ ad pronunciatum Jctorum latæ Rationes ab iis exigat, non modo

modo exhibere eas obstrictos non esse, sed, & occultare teneri, ne pars una, de Rationibus pronunciati informata, aliam facilius vincat, telis sibi suppeditatis ab iis, qui Sententiam dixerunt. *Vix enim* (ita pergit) *insicias ibit quisquam, Jctos de Juribus Partium respondentes iis simul patrocinari, si Rationes aperuerint, ac per id Consilium dedcrint; quod non modo foret contra Juramentum ab Assessoribus prestitum, sed & iniqua hinc profueret confusio Judicis & Patroni, quorum officia ab invicem non parum distant.*

argum. l. Julianus ait. 17. ff. de Judiciis. l. qui Jurisdictioni. 10. ff. de Jurisdic. omn. Judic. l. unic. Cod. ne quis in sua causa judicet. Francisc. Vivius Decision. Neapolitan. lib. 2. decis. 223. num. 2. & 3. Carpzov. Process. Jur. tit. 16. artic. 1. §. 8. num. 74. & seqq.

§. V.

Præterea adhuc sunt, quæ movere debent, ne Partibus, & earum Patronis, in Communicatione hac gratificetur, id quod ii facile perspicient atque profitebuntur, quibus Acta vel in Judiciis, vel in Collegiis Juridicis frequenter ad manus perveniunt. Datur enim Advocatis occasio cavillandi, Lis ex Lite generatur, & dum non habent, quo Sententiam impugnent, Rationum unam vel alteram in dubium vocant, traducuntque si non veritatis, at tamen litigandi amore, & quo condemnationis effectus retardetur. Addo, quod *in Novissimo Imperii Receptu de Anno 1654. §. 61. & 62.* prudentissimè provisum fit, Judices Inferiores, à quorum Sententia appellatur, Rationes Decidendi *clausas & obsegnatas* ad Judicium Camerale debere transmittere, ut ibidem tamdiu in Cista peculiariter ad id destinata asservari possint, donec Referens earum inspiciendarum Copiam desideraverit; verbis: *Daß der Judex à quo seine Rationes Decidendi zum Cammer Gericht verpitschirt einschicke etc.* Und sollen dieselbe / in einer sonderbar hierzu bestellten Truhe / zu deren dem Collegio der eine / und den Referent der andere Schlüssel zuzustellen / so lang aufbehalten werden / bis der Referent derselben vommöthen haben wird. Quæsumus, hæc quem in finem? Ne scilicet earum contenta Litigantibus ad notitiam perveniant, eisque detur occasio,

istas

istas Rationes calumniandi, Jacob. Blum. *Process. Camer. tit. 52. num. 5.* (D) Breviter omnia complexus est Dn. de Lyncker, cujus verba apponere non tædet: *Die weil aber / aus mehr erheblichen Ursachen die Observanz bey denen Dicafteriis zu , , , beständig eingeführet / daß allein dem Judici requirenti die Rationes zu erstatten; Und über dieses / wann es geschichet / nicht auch dem einen Theil dieselbe mitzutheilen; Oder auch / wann der Judex sie nicht begehret / hinter dessen oder des Gegenparts Wissen / dem einen Theil nicht damit zu gratificiren; bevorab daraus ein Ansehen einer Partheylichkeit entstehet / da doch das Collegium sich loco Judicis verhält: daher auch im Reichs Abschied de Anno 1654. ausdrücklich versehen / daß dem Richter / so die Acten eingeschicket / die Rationes des gesprochenen Urtheils außgeantwortet werden sollen. So mag der einen Parthey mit dergleichen Ausstellung nicht gewillfabret werden. Gestalt auch hinwieder Brunnemanni, Mevii, und anderer Rationes nicht erheben: *dict. Decis. 945.**

§. VI.

Tametsi igitur, uti hæcenus demonstratum est, integrè Rationes edi Partibus earumque Advocatis non licet: fieri tamen posse à Judice, & quidem salvo ejus Officio, existimo, sicuti fortè circa membrum aliquid sive punctum Sententiæ litigandi dubium nascatur, vel obscurum quid videatur, ut petenti ex ea parte dilucidationem subministret. Licet enim, quantum potest, Sententiæ debeant esse claræ, perspicuæ, atque certæ, §. *curare autem. 32. Institut. de Action.* Stypmann. *de Referendar. cap. 7. num. 355.* fieri tamen aliquando potest, ut aliquid in Rationibus, non item in Sententia, specialiter expressum reperiatur: v. gr. *ratione Fructuum, aut Expen-*

B

pen-

(D) Quando dicitur scribit: *Judices inferiores obstrictos esse, ut partibus, si quando ad Cameram provocant, potentibus Rationes decidendi communicent, sty'o Camerali adversum est; Exiguntur quippe à Judice inferiori, etiam per Compulsoriales, Roding. Pandect. Jur. Camer. lib. 1. tit. 25. num. 21. Dn. de Ludolf Commentat. Systemat. Jur. Camer. pag. 61. 95. & 198. Blum. loc. citat. num. 6. & seq.*

penfarum, ut incertum sit, an Fructus generaliter restituendi omnes? aut cur Expensæ compensatæ fuerint? & ita in similibus; Jure dubium non est, posse, imò debere Judicem Partibus ambigentibus ex Rationibus succurrere. Quod si enim declaratio Sententiæ à Collegio Juridico, quod eam concepit, licitè peti potest: non apparet causa, cur non ipse Judex, ex Rationibus Decidendi informatus, idem possit, debeatque, maximè ut Lites abbrevientur, & Sumptibus parcatur. Ejus sanè est interpretari, qui dixit, nempe Judicis, Author *Discursus vom Justitiens-Berck* / pag. 34. Matthæ. de Afflict. *Decis.* 331. Doctores in l. 6. Cod. quomodo & quando Judex Sentent. profer. deb. item argum. l. 9. Cod. de liberal. caus. l. 1. Cod. de Sentent. & Interlocut. secus est, si Pars una vel altera à Collegio Rationes Decidendi expiscari, vel per Importunitatem exigere velit; id in ejus arbitrio positum non est, cum facilè Prævaricationis Suspicionem incurrere possit; quemadmodum mihi narratum fuit, Annis abhinc non ita multis insulsum quendam, nec Latina callentem, Notarium, tum temporis spectabilem hujus Illustris Collegii Juridici Decanum, adiisse, & *Racede* (sic enim legebat ex *Schedula*) id est, Rationes Decidendi, ad Sententiam ibi latam, zum ersten / zum andern / zum dritten mahl / scilicet instanter, instantius, instantissimè, exegisse; sed Responsi loco tulisse: Und wann ihr die *Racede* tausendmal bittet / so wird doch nimmermehr was draus; Ihr könnt aber nach Darmstadt gehen / und vernehmen / ob es Ebro Durchläucht gnädigst befehlen lassen.

§. VII.

Supereft, ut paucis adhuc videamus, quid in Recessu habeant ex Brunnemanno supra adductæ Rationes atque momenta, quibus Carpzovii sententiam, nostro calculo munitam, impugnare tentavit. Regerimus idcirco ad *Primum* & *Secundum*: Sperari quidem posse imò deberi, ab Advocatis & Partibus conscientiosis, atque temeraria Litigia detestantibus, ut, post Rationes Decidendi ob oculos positas, siquidem justæ ac solidæ fuerint, à lite desistant. At enim verò haud dubiè quidem id inter pia, vana tamen B. Viri, deside-

desideria referendum, ex quo Rabulisticæ artes quotidie magis magisque invalescunt; quin & plerumque Partes ipsæ, ex rixandi pruritu, cordatis licet Advocatis & bonis Viris aures non præbent, neque fida eorum Consilia sequuntur; ut adeò rarè aut nunquam tam plana & efficax ratio à Judice vel à Collegiis Juridicis dari possit, quæ non ad censuram vel strigilem vocetur, atque impudentissimè theonino dente radatur. Ad *Tertium* idem penè redit monitum. Advocatus, si probus, & Jureconsultus, facilè solus inveniet, in quo vel in quibus Punctis Sententia Gravatorialis contra Jus & Factum, breviter contra Acta, impingat, adeoque Rationum manifestatione opus non habet; sin autem improbus & Calumniator, eo facilius occasionem arripiet, unum vel alterum ex iisdem arrodendi, quod forsitan ex suopte ingenio penetrare aut obmovere non potuisset; Ad *Quartum* apparet, consequentiæ Rationem hic deficere; siquidem non idem Parti licet, vel ejus Advocato, quod Judici, neque ad idem Jus isti habent, quod Judici competit, utpote cui Rationes Decisionum, sicubi non adjectæ, petenti à Collegiis Juridicis nunquam denegari possunt, prout in antecedentibus id jam demonstratum est. Porro, ad *Quintum*, diversissima esse patet, si quando Judex vel Pars ejusque Advocatus privata Informationis gratia, Consilium aut Responsum aliquod à Facultate experunt: &, si Acta à Judice ad Collegia transmittantur. Ibi licet, quod hic prohibitum. Ad *Sextum* progrediendo, itidem jam ex præcedentibus patet, morem eum, licet fortè alicubi ex vitio scilicet receptum, non probari nec probandum esse, dum Rationes Decidendi Sententiæ inferuntur, & ad Partium notitiam perveniunt. Prohibitum id omninò esse, quin ubique prohibendum, ex supra dictis erit manifestum. Denique ad *Septimum* adducta ratio mentem B. Brunnemanni nec quidquam juvat; neque præcedentibus adminiculari ullo modo potest. Obstant enim generales, in negativam allegatæ, Rationes: Victoria, in Secunda Instantia, potest adhuc anceps evadere; Rationes Decidendi & Dubitandi ex nostra quidem Sententia, non sunt partes Actorum, &c. &c.

§. VIII.

Potuissent hæc omnia, imò vel debuissent prolixius ventilari; sed quia temporis angustia exclusus fui, &, ob Praxin Forensis, mihi vix tantillum temporis, nec longiores morasnectere, relictum fuit; itaque Benevolus Lector veniam mihi dabit, & centone hoc subitaneo contentus erit. Quoniam verò, ex eo, quo liniolæ hæc prelum jam subierant, antea nunquam visa Decisio celebris olim Academiae Jenensis Antecessoris, Dominici Arumæi, ad manus pervenit, eaque ad rem præsentem in plerisque apprimè facit; ad uberiores Thematis dilucidationem, per modum Appendicis, in gratiam Lectoris, eam subnectere placuit.

APPENDIX,
EX
DOMINICI ARUMÆI
Libro II. Decis. I.
Sententia.

SUt Titius in einer wichtigen Sache allbereith vorlängst eine Rechtliche Klage erhoben/ daneben hinc inde von beyden Theilen Beweis/ und ein grosser Proceß nach der Länge geführet worden/ biß darauf endlichen neulichst eine Definitiva, vor Beklagten wider Klärgern/ gesprochen/ und in Judicio inferiori vor dem Amtschöffer eröffnet worden. Ob nun wohl pro Sententia Judicis præsumiret wird/ und der Richter Rationes & Causam dem Urtheil zu inferiren nicht schuldig: Dennoch aber/ wofern euren Bericht nach/ die angeregte Sentenz vim Rei Judicatae noch nicht erreicht: sondern/ durch eingewandte Appellation, suspendirt/ so sind die Conceptores angedeuter Sentenz/ Amtes, und Pflichten wegen/ auch zu Erhaltung ihres Collegii Reputation, auf Anhaltung des Titii, und Darlegung der Gebühr/ Rationes Decidendi dem Judici

dici (welcher nach Gelegenheit duffals in seinem Nahmen dieselbe zu begehren verpflichtet) zukommen zu lassen schuldig: Und auf den Fall der Richter/ oder auch die Conceptores, sich dessen verweigern wollen/ würden sie von ihrer Obrigkeit/ darunter sie gehörrig/ mit Ernst dazu nicht unbilllich angehalten. *B. R. W. Anno 1610. Mens. April.*

RATIONES,

Quæ nos in hanc Sententiam permoverunt, has habuimus:

I.

Quia vel justa, vel injusta Causa ad Cajum absolvendum inducti sunt. Si justa, pandere eam utilissimum Litigantibus fuerit; quia ejus expressione facilius eorum animus pronunciato acquiescet, Nevizan. *Sylv. Nuptial. lib. 5. num. 67.* tum honorificum ipsis Consultis fuerit; quod non, quid ipsi velint, sed quid Lex & Religio cogat, (ut pro A. Cluent. Cicero loquitur) pronunciasse ipsos pateat: Si injusta, nec eam petentibus denegare debent, quia fatius est, ejus expressione ad emendationem Sententiæ perveniri, quam ipsorum negligentia (*quæ non rarò propter multitudinem Negotiorum veniam mereri solet*, Alexand. Raudens. *volum. 1. Respons. 50. num. 212.*) Jure suo alterutrum Litigantium excidere, ruboremque haud illis incutiet, quod erroris convicti in melius reformari suas Sententias contingat. Nam & hoc veteribus illis Jctis accidisse constat, qui ingenue se corrigi passi sunt, ut Julianus *in l. 19. §. ult. ff. ad SCtum Vellejan.* ibid. Cujacius. Papinianus *in l. ult. §. sed cum. 3. Cod. de Furtis.* scripsitque nostri Juris egregius instaurator Justinianus, *nostras Leges emendare nos non piget. Novell. 127. in princ. & alibi: Non enim erubescimus, si quid melius etiam horum, quæ, ipsi prius diximus, adinveniamus, hoc sancire, & competentem prioribus imponere correctionem, nec ab aliis expectare, corrigi Legem. Novell. 22. in Præfation.* Quare & Cicero graviter ait: *Nunquam præstantibus in Republica gubernanda Viris laudata est in una Sententia perpetua mansio, quorum si vestigiis cursum no-*

stram intendere, quod debemus, cupimus, non ingratum erit ea, quæ vel ineptè, vel minus verè in hac vel illa specie senserimus, ab aliis placidè corrigi. Est enim, ut Justinianus ait, quod omnium habere memoriam, & penitus in nullo peccare, divinitatis magis quam mortalitatis sit, in l. 2. §. si quid autem. 14. Cod. de veter. Jur. enucl. Nihil perversè se ipsum amat (scribit August. in Epist. ad Marcell.) qui & alios vult errare, ut error suus lateat: quanto enim melius & utilius, ubi ipse erravit, alii non errent, quorum admonitu errore careant. Vos, qui me multum diligitis, si talem me asseritis, ut nunquam in Scriptis meis errasse dicatis, frustra laboratis, non bonam Causam suscepistis, facile in ea, me ipso Judice, superamini: quoniam non mihi placet, cum à meis charissimis talis esse existimor, qualis non sum &c.

II.

Si Legis auctoritas ita à ratione dependeat, ut sine ea Legis nomen mereri non possit, *l. quod non ratione. 39. ff. de Legibus. unde & ejus anima esse prohibetur, argum. l. cum Pater Filios. 77. §. dulcissimis Fratribus meis. 20. ff. de legat. 2. l. adigere jurejurando. 6. §. quamvis nulla persona. 2. ff. de Jur. Patronat. Roland. à Valle quæst. 4. num. 1. de Jur. Dot. Anton. Massa Gallef. lib. 1. de exercitatione Jurisperitorum num. 44.* Sanè nec Sententia auctoritatem ullam, nisi Rationibus munita fuerit, habebit: Ea enim Legibus conformis esse debet, *l. si expressim Sententia. 19. ff. de Appellation. l. 2. Cod. quando provocare non est necesse.* Quo autem modo id Litigantes, si Rationum redditio negetur, scire poterunt? nam ut maximè Consulentes affirmant, Sententiam Actis & Actitatis conformem esse, cum tamen per eorum negare vel affirmare veritas non immutetur, Pacis à Scala *lib. 4. de Consil. Sapient. cap. 20.* Anton. Maria Corat. *commun. Opinion. lib. 2. tit. 8. inspect. 2. num. 7. & seqq.* haud sanè aliter Dubitantibus suæ Pronunciationis fidem facient, quam expositis, quæ eos moverunt, Rationibus, utque desinant suspicari (ait Pacis à Scala *lib. 3. de Consil. Sapient. cap. 20.*) illam Jurium omissionem vel imperitiæ negligentiamve Specimen, vel iniqui fortè affectus velum quoddam esse. Eleganter etiam

etiam Oldendorp. *in Assert. Jur. 2. in fin.* quemadmodum Moneta non signata ab omnibus habetur suspecta (*inquit*) & adulterina: Ita Judicis Sententia ab omni ratione nuda multò magis erit suspecta; æstimabiturque iniqua & inanis, *l. eleganter. 24. §. qui reprobos. 1. ff. de Pignoratit. Actio. l. hæ enim. 3. ff. de suspectis Tutoribus. l. qui Testamento. 37. ff. de excusation. Tutor.*

III.

Ut silentio involvamus, non auctoritate Proferentium, sed Legibus & Rationibus Causas & Sententias metiri oportere, Joseph. Ludovic. *Decis. Lucens. 52. num. 13.* Johan. Baptist. Magon. *in Cynosura Advocatorum, cap. 43. num. 14.* Erubescere enim Jctus debet, si sine Lege, *Novell. 18. cap. consideremus. 5. l. illam. 19. Cod. de Collation. & ibi notata.* aut ratione loquatur, Corat. *dict. lib. 2. commun. Opinion. tit. 9. cas. 22. num. 122.* Nam, ut Plutarchus, *in Moralibus* ait, non sic parendum est Auctoribus, quemadmodum Pueri obtemperant Pædagogis: sed, quemadmodum Cato, qui Puer quidem Pædago jubenti parebat, sed rogabat, quam ob causam id juberet; Ita fides habenda est de Jure respondentibus, si causam idoneam reddiderint. Nec probare soleo, scribit Cicero *lib. 1. de Natur. Deor.* id, quod de Pythagoreis accepimus, quod ferunt, si quid affirmarent in disputando, cum ex iis quæreretur, quare ita esset, respondere solitos, ipse dixit. Unde & nostri passim tradunt, quod Doctori, etiam Excellenti, nihil alleganti, non credatur, Roland. à Valle *vol. 2. consil. num. 187.* Silvat. *consil. 25. num. 28.* Quin si interdum dubium est, an credatur Literis Principis (ut ajunt) Patentibus, affirmationibusque in eis contentis, Guid. Papæ *tractat. de Rescript. & Clausul. in verb. Quæro an credi debeat?* ac interdum in quætionem ponitur, an credatur Nuncio, cui fidem adhiberi proprium est, Butr. & Panormitan. *in cap. cum parati. 19. de Appellation. Balb. Decis. 227.* quomodo simplici & nudæ Concipientium affirmationi, in alterius præjudicium, fides præstabitur? Pacis à Scala *lib. 4. de Consil. Sapient. dict. cap. 20.*

IV. Et

IV.

Et ideo non immerito nostrorum Voto in hoc itum : si Collegium dolo aut culpa, *l. Consilii. 47. ff. de Regul. Jur. l. idemque 10. §. si quis ea. 7. ff. Mandati.* vel etiam imperitia malè judicaverit, poena dignum esse, quoniam imperitia in eo, qui peritiam profiteretur, culpæ annumeratur, *l. imperitia. 132. ff. de Regul. Jur. §. præterea. 6. Institut. de Leg. Aquil. Speculat. verb. Consiliarii. de Requisit. Consil. Pacis à Scala lib. 4. dict. cap. 23.* Utque quod aliis perperam consuluerunt, in eorum caput tendat, juxta id, quod Romæ de perfidia Haruspicum Etruscorum à Pueris, Gellius *lib. 4. Noct. Attic. cap. 5.* cantatum refert; Malum Consilium Consultori pessimum. Est enim, ut Græci dicunt, Sacra quædam res Consilium, quod ut libenter accipiendum, cum res postulat, ita & religiosè citraque fraudem dandum, si quis egeat, alioquin non defuturum Numen, quod Poenas repetet ab eo, qui Rem Sacram ac Divinam perfidia violarit, Erasmus *Chiliad. 1. centur. 2. Adag. 14.* Quare & Speculator *dicto loco* Poenam Excommunicationis Consultenti fraudulenter, tanquam Sacrorum Contemptori, ut & Officii Suspensionem & Infamiam imponit: Per imperitiam verò lapsa id, quod interest, injungit, Pacis à Scala *dict. cap. 23.* Quare & in casu nostro, aut pronunciati sui Rationes petenti Titio dabunt, aut ut dolo vel imperitia lapsos Poenis suprâ dictis se constringi, non iniquo animo ferant.

